

Troms fylkeskommune
Romssa fylkkasuohkan
Tromssan fylkinkomuuni

Fjernlån i Nord-Norge

**Oppsummering av prosjekt
gjennomført februar–juni 2025**

Mona Magnussen, Tone Mikkelsen og Trine Lise Mellem
Troms fylkeskommune
Fylkesbiblioteket

Innhold

1. Bakgrunn	3
1.1 Fjernlånsrapporten	3
1.2 UiT - Norges arktiske universitet	4
2. Organisering	4
3. Datagrunnlag.....	4
3.1 Bestilte datasett.....	5
3.2 Spørreundersøkelse om fjernlånspraksis	6
4. Våre funn	7
4.1 Geografisk spredning av innlån	7
4.2 Bestillinger fylke for fylke	7
4.2.1 Finnmark.....	9
4.2.2 Nordland.....	10
4.2.3 Troms	11
4.2.4 Nord Universitet	12
4.2.5 UiT – Norges Arktiske Universitet.....	13
4.2.6 Samlet oversikt over bestillinger fra Nord-Norge til UiT og Nord	14
4.2.7 UH-sektoren generelt.....	14
4.3 Selvforsyningsgrad	16
4.4 Forholdet mellom innlån og fjernlån	16
4.5 Hvilke typer bibliotek bestiller folkebibliotek i nord fra?.....	16
4.6 Hvor lenge er bøkene underveis?.....	18
4.6.1 Leveringstid Quria/Mikromarc-bibliotek	19
4.6.2 Leveringstid Bibliofil-bibliotek.....	20
4.7 Lånerinitierte bestillinger	21
4.8 Hva lånes?.....	21
4.8.1 Mest bestilte titler	21
4.8.2 Innlånte titler fordelt på utgivelsesår	22
4.9 Undersøkelse av fjernlånspraksis	23
4.9.1 Resultater fra undersøkelsen.....	24
5. Andre forhold utenfor kunnskapsgrunnlaget.....	30
5.1 Organisering av fjernlånssamarbeidet	30

5.2 Biblioteksystemene	30
5.3 Transportordning og post	31
5.4 Biblioteksøk og låneveiene	31
6. Oppsummering	32
7. Forslag til mulige tiltak	32
7.1 Gjennomgang av Retningslinjer for fjernlån	33
7.2 Lånevei-algoritmen	33
7.3 Målrettede innkjøp av litteratur	33
VEDLEGG.....	35
1. Biblioteksøk - Transportruter og låneveier	35

1. Bakgrunn

Dette kunnskapsgrunnlaget er innhentet som følge av et prosjekt initiert og finansiert av Nasjonalbiblioteket og ledet av Troms fylkesbibliotek. Partnere og bidragsytere i prosjektet har vært UiT – Norges arktiske universitet (UiT), Finnmark fylkesbibliotek, Nordland fylkesbibliotek, Nasjonalbibliotekets Depotbibliotek (NB depot) og Nord Universitet (Nord). Prosjektet har vært støttet økonomisk av Nasjonalbiblioteket mens Troms fylkesbibliotek har påtatt seg prosjektledelse.

Hovedmålet med prosjektet har vært å få fram et datagrunnlag for fjernlån i Nord-Norge og finne ut om fjernlån/innlån i Nord-Norge kan innrettes mer effektivt enn det er i dag slik at man får mer likeverdige tjenester i sør og nord.

Nord-Norge er definert som fylkene Nordland, Troms og Finnmark og består av 80 kommuner, hvilket er 22,4 % av Norges kommuner. Befolkningstallet utgjør 8,9 % av Norges befolkning. Regionen er preget av aldrende befolkning og små kommuner. 53 av 80 kommuner har innbyggertall under 3000. Det er to universiteter i Nord-Norge, UiT – Norges arktiske universitet og Nord universitet. Disse har flere campus spredt over hele regionen.

Nasjonalbibliotekets statistikk fra 2024 viser at folkebibliotekene i regionen har 8,3 % av alle besøk på folkebibliotek, 6,8 % av utlånene i folkebibliotek, 7,1 % av alle innlån og 9,4 % av alle årsverk i folkebibliotek.

1.1 Fjernlånsrapporten

Fjernlånsrapport (Kikut, 2022)¹ som kom i 2022, var et stort og viktig arbeid som ble lest med stor interesse. Den er antatt å ikke være representativ for nordnorske folkebibliotek fordi den kun tok med bestillinger gjort via Biblioteksøk til Bibliofilbibliotek², mens det mest utbredte biblioteksystemet i Finnmark og Troms da var Mikromarc. I tillegg er det etablert transportordninger i alle fylker sør for Nordland som påvirker ressursbruk, låneveier, leveringstider og praksis.

Fjernlånsrapporten tar også opp en del problemstillinger som ikke svares ut, fordi den største utfordringen i 2021 viste seg å være at store deler av fjernlånet/innlånet bestod av nyere skjønnlitterære titler. Konklusjonen i rapporten ble derfor i at det måtte på plass en funksjon i Biblioteksøk som setter låner på venteliste på eget bibliotek dersom dette eier boka. Denne funksjonen er på plass, og dermed har en stor mengde fjernlånsbestillinger utgått. De øvrige spørsmålene som stilles innledningsvis i rapporten er allikevel fremdeles aktuelle:

¹ Fjernlånsrapport er publisert på bibliotekutvikling.no

² Bibliofil er et biblioteksystem

- Er det behov for mer forpliktende retningslinjer for fjernlån?
- Erstatte fjernlånet egne innkjøp i en del kommuner?
- Bør det stilles krav til bibliotekenes selvforsyningsgrad?
- Er det behov for bedre samlingsutvikling/endret innkjøpspolitikk på kommunalt/fylkeskommunalt nivå?
- Finnes det andre, mer bærekraftige måter å organisere lånesamarbeidet på enn slik vi gjør det i dag?

Vår undersøkelse kan forhåpentligvis være et lite bidrag i å jobbe videre med disse problemstillingene.

1.2 UiT - Norges arktiske universitet

UiT mottar en økende mengde bestillinger fra folkebibliotek. Etter en intern tjenestegjennomgang ble det derfor foreslått tiltak for å redusere mengden bestillinger, og muligens stenge for bestillinger via Biblioteksøk. Prosjektet ønsket derfor også å se spesielt på hvordan fjernlånet i Nord-Norge belaster UiT og om det er mulig å opprettholde en fjernlånstjeneste hos UiT uten å stenge for Biblioteksøk-bestillinger.

2. Organisering

Troms fylkesbibliotek har hatt prosjektledelse og arbeidet med innhenting og bearbeiding av data. Det ble i oppstarten laget en gjennomføringsplan, og det har vært månedlige møter med samarbeidspartnerne om framdrift og status i prosjektet. Samarbeidspartnerne har bidratt med noe data og har ellers vært rådgivere i framdriften. Prosjektet ble sluttført med et arbeidsseminar i juni, der deltakerne fikk presentert innhentede data og diskutert mulige tiltak for forbedring og vei videre.

Prosjektet ble avtalt gjennomført på relativt kort tid, og dermed har det vært begrenset tid til å gjennomføre analyse og videre undersøkelser av innhentede data. Det vil derfor være naturlig å følge opp med videre analyser og innhenting av supplerende data vi finner hensiktsmessig etter at prosjektet er avsluttet.

3. Datagrunnlag

Prosjektet har tatt sikte på å få svar på følgende spørsmål:

1. Hvor (geografisk) bestiller bibliotekene i nord fra?
2. Selvforsyningsgrad (hvor mye innlån av totalt utlån?)
3. Hvilke typer bibliotek bestiller folkebibliotek i nord fra?
4. Leveringstid (hvor lenge er boka borte fra eierbiblioteket i nord og hvor lang tid tar det å motta et innlån fra Sør-Norge?)
5. Andel lånerinitierte bestillinger av totalt antall innlån.

6. Hva lånes? (Skjønn-fag-typisk pensum etc). Dette punktet bør sees i sammenheng med punktene 5 (andel lånerinitierte) og 3 (fra hvilke bibliotektyper).
7. Balansen mellom yte/nytte. Hvor mye sendes på fjernlån kontra mottatte innlån?
8. Biblioteksøk³-algoritmene i nord – hvordan er låneveiene satt opp og hvordan fungerer de? Hvordan ser det ut i resten av Norge? Og hvordan påvirker dette transporttid og levering av fjernlån?
9. Hvordan praktiserer folkebibliotekene i nord sitt fjernlån/innlån.

Det kunne i tillegg vært interessant å finne ut:

10. Hvor mange prosent av innlån blir aldri hentet?

Vi har i hovedsak sett på tre ulike kilder. For det første har vi sett på data fra Biblioteksøk på alle bestillinger i 2024. For det andre bestilte vi supplerende data fra de ulike biblioteksystemleverandørene som finnes i nordnorske folkebibliotek. For det tredje sendte vi ut en spørreundersøkelse til alle folkebibliotekene i regionen om hvordan de praktiserer sitt innlån/fjernlån. De fire gamle universitetsbibliotekene ble også bedt om å gi oversikt over fjernlånsbestillinger fra folkebibliotek. Alle tall er fra 2024.

3.1 Bestilte datasett

Det ble bestilt data for innlånsbestillinger for 2024 plassert gjennom Biblioteksøk, Quria, Mikromarc og BiblioFil. Det er kjøpt data fra alle BiblioFil-bibliotekene i regionen, mens for Quria/Mikromarc ble det kjøpt for utvalgte folkebibliotek.

Det ble foretatt et utvalg med datasett fordi folkebibliotekene i Finnmark og Troms gikk over til Quria i løpet av 2024 og det derfor var nødvendig å også se på Mikromarc-data fra årsskiftet 2023/2024 og fram til de ulike bibliotekene faset inn Quria. Vi måtte gjøre et utvalg for å begrense mengden med datasett og tidsbruk.

Datagrunnlaget dekker derfor 46 av 80 kommuner, men i folketall dekker grunnlaget ca 80 % i alle de tre fylkene. Vi mener derfor at innhentede data danner et godt grunnlag for analyse av fjernlånet i nord.

Følgende folkebibliotek dekkes:

Finnmark: Alta, Hammerfest, Karasjok, Nordkapp, Porsanger, Sør-Varanger, Vadsø/Finnmark fylkesbibliotek – 7 av 18 kommuner. Disse kommunene dekker 77,7 % av folketallet i Finnmark.

³ [Biblioteksøk | Bibliotekutvikling](#)

Troms: Balsfjord, Bardu, Bokbussen i Sør-Troms/Harstad (Bibliofil), Nordreisa, Senja, Tjeldsund, Tromsø – 7 av 21 kommuner. Disse kommunene dekker 81 % av folketallet i Troms.

Nordland: Andøy, Beiarn, Bø, Dønna, Evenes, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hattfjelldal, Hemnes, Herøy, Kulturbadet, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meieriet, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Stormen, Træna, Vefsn, Værøy, Øksnes – 32 av 41 kommuner. Disse kommunene dekker 84,7 % av folketallet i Nordland.

I prosjektet ønsket vi å se på hva som lånes, av hvilke bibliotek og hvor det lånes fra. Vi ba derfor om følgende data:

- Tittel/forfatter/utgivelsesår på dokumentet
- Dewey-nummer
- Bestillerbibliotek med kommunenummer eller fylke
- Eierbibliotek med kommunenummer eller fylke
- Bibliotektype eierbibliotek

I tillegg ønsket vi å se på *hvor lenge en bok er underveis* fra en bestilling gjøres, til den sendes fra eierbiblioteket, mottas hos lånerbiblioteket og returneres fra lånerbiblioteket. Vi ba da om følgende data:

- Bestillerbibliotek
- Eierbibliotek
- Dato for sending
- Dato for mottak lånerbibliotek
- Dato for retur

Det ble ikke levert data på:

- Dewey-nummer
- Andel lånerinitierte lån
- Andel kansellerte bestillinger.
- Uavhentede innlån/fjernelån

3.2 Spørreundersøkelse om fjernelånspraksis

Tall kan gi mange svar, men vi var også interessert i få vite mer om hvordan de nordnorske folkebibliotekene praktiserer sitt innlån og hvor de selv synes utfordringene med fjernelån/innlån ligger. Gjennom de tre fylkesbibliotekene ble det derfor distribuert en enkel forms-undersøkelse til alle folkebibliotekene i hele regionen. Spørsmålene i undersøkelsen handlet om hvordan bibliotekene låner inn, hvorfor de gjør som de gjør,

hvilke tjenester de gir til studenter og hvordan de praktiserer *Retningslinjer for fjernlån*⁴. I tillegg spurte vi om de hadde forslag til forbedring av lånesamarbeidet.

4. Våre funn

4.1 Geografisk spredning av innlån

Vi har sett på Fjernlånsrapport fra 2022 med tall fra 2021, og sammenlignet med tall fra 2024 – både rene Biblioteksøk-tall som i Fjernlånsrapport, og supplerende tall fra biblioteksystemene. Siden det har vært en antakelse om at bibliotekene i nord bestiller mye utenom Biblioteksøk, var det i denne undersøkelsen viktig å få fram den totale mengden fjernlånsbestillinger/innlånsbestillinger for å se om det endrer bildet fra fjernlånsrapporten.

Våre tall viser at andelen bestilte titler fra nordnorske bibliotek til nordnorske bibliotek er langt høyere enn i fjernlånsrapporten. I all hovedsak skyldes det at halvparten av bestillingene fra Finnmark og Nordland går til NB depot – som geografisk ligger i Nord-Norge. For Troms går en større andel bestillinger til eget fylke. Det antas å være fordi Troms fylkesbibliotek har en stor fjernlånsavdeling som prioriteres foran NB depot i lånevei-algoritmene, samt at UiT ligger i Troms og er en betydelig leverandør til folkebibliotekene i Troms.

Antallet bestillinger via Biblioteksøk øker fra 2021-2024 i Troms og Finnmark, men har en liten nedgang i Nordland.

Tall fra Alma – UiT og Nords biblioteksystem – viser at cirka halvparten av bestillingene fra folkebibliotek til UiT og Nord kommer fra de tre nordligste fylkene. For bestillinger plassert via Biblioteksøk viser tallene at Nord får ca 90 % fra sør, mens UiT får over 71 % fra sør. Det betyr at de fleste nordnorske bibliotek bruker Oria⁵ for å plassere sine bestillinger, og ikke Biblioteksøk.

4.2 Bestillinger fylke for fylke

Tabellene under viser hvor folkebibliotekene i nord bestiller innlån fra.

Den første kolonnen fra 2021 viser tall fra Fjernlånsrapporten, den andre kolonnen viser de samme tallene fra 2024, mens den siste kolonnen (helt til høyre) viser fordelingen når det er supplert med innhentede data fra biblioteksystemene.

Stjernene i tabellen viser til:

*: er tall fra 2021 hentet fra Fjernlånsrapport,

** : er tilsvarende tall som fra Fjernlånsrapport, men fra 2024,

⁴ Retningslinjer for fjernlån er publisert på Nasjonalbibliotekets nettsider – bibliotekutvikling.no

⁵ Oria er publikumsgrensesnittet til biblioteksystemet Alma og brukes av alle UH-bibliotek

***: er tall fra vår undersøkelse der Biblioteksøk-tall er supplert med data fra de ulike biblioteksystemleverandørene.

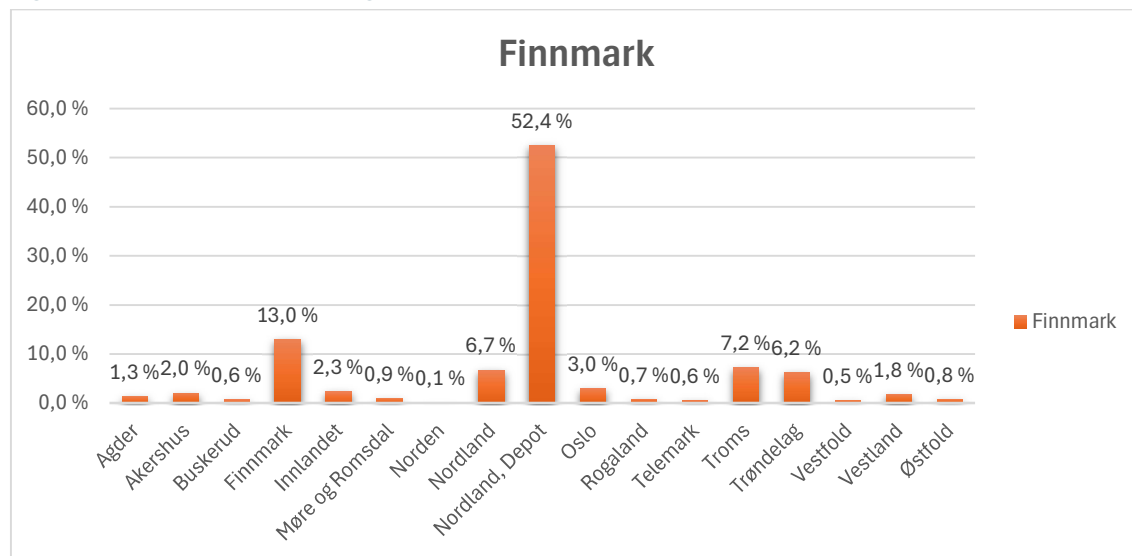
Fylkesinndelingen er tilpasset ny inndeling fra 2021.

4.2.1 Finnmark

Tabell 1: Oversikt over bestillinger sendt fra folkebibliotek i Finnmark i %

Fylke	2021 tall i prosent* (2140 bestillinger)	2024 tall i prosent** (2247 bestillinger)	2024 tall i prosent*** (3133 bestillinger)
Agder	0,65	1,82	1,30
Akershus	2,38	3,92	2,00
Buskerud	0,98	1,11	0,60
Finnmark	20,61	20,20	13,00
Innlandet	2,86	4,27	2,30
Møre og Romsdal	1,87	1,34	0,90
Nordland	9,58	9,79	6,70
Nordland/NB dep	28,88	27,55	52,40
Oslo	4,16	3,74	3,00
Rogaland	1,12	1,51	0,70
Telemark	0,7	0,85	0,60
Troms	6,21	9,08	7,20
Trøndelag	15,32	10,15	6,20
Vestfold	0,75	1,02	0,50
Vestland	2,3	2,45	1,80
Østfold	1,07	1,20	0,80
Fra Nord-Norge til Finnmark	65,28	66,62	79,30

Figur 1: Oversikt over bestillinger sendt fra folkebibliotek i Finnmark i % i 2024

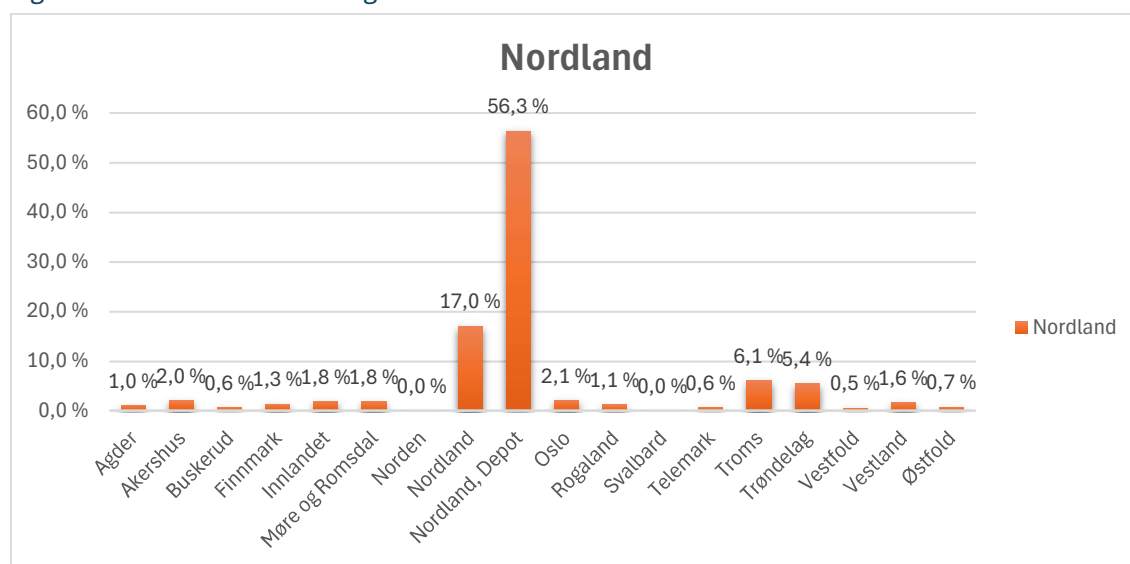

4.2.2 Nordland

Tabell 2: Oversikt over bestillinger sendt fra folkebibliotek i Nordland 2024

Fylke	2021 tall i prosent* (8389 bestillinger)	2024 tall i prosent** (7798 bestillinger)	2024 tall i prosent*** (12 048 bestillinger)
Agder	0,99	1,99	1
Akershus	3,92	4,32	2
Buskerud	1,05	1,24	0,6
Finnmark	1,25	2,24	1,3
Innlandet	3,87	3,80	1,8
Møre og Romsdal	3,6	3,64	1,8
Nordland	32,08	26,51	17
Nordland/NB dep	24,6	25,99	56,3
Oslo	5,13	4,04	2,1
Rogaland	2,69	2,18	1,1
Svalbard etc	0	0,03	0
Telemark	0,81	1,09	0,6
Troms	4,88	7,59	6,1
Trøndelag	10,23	10,21	5,4
Vestfold	1,14	0,97	0,5
Vestland	2,29	2,67	1,6
Østfold	0,92	1,45	0,7
Fra Nord-Norge til Nordland	62,81	62,34	80,7

Figur 2: Oversikt over bestillinger sendt fra folkebibliotek i Nordland i 2024

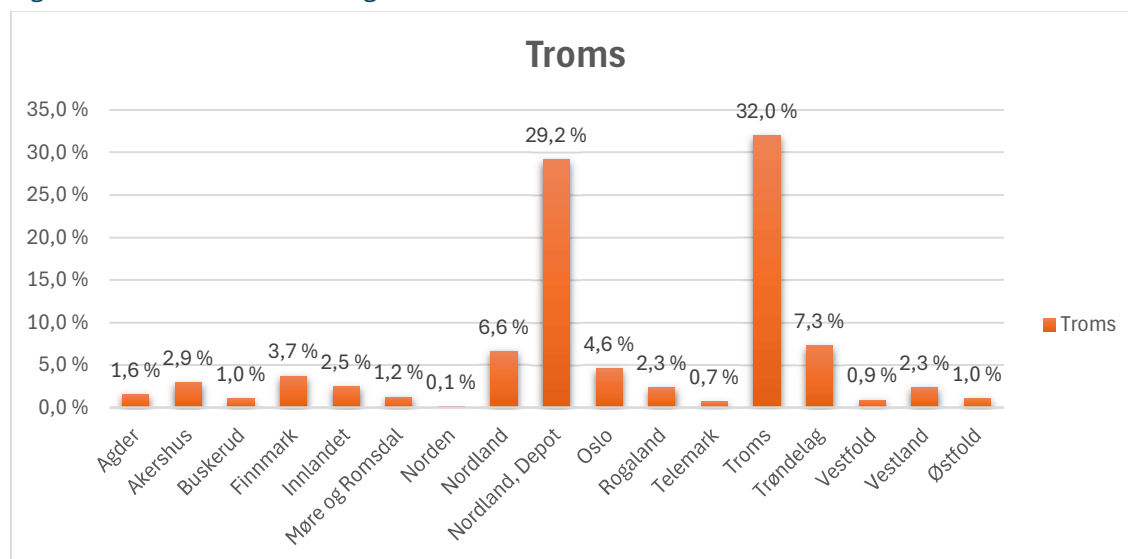

4.2.3 Troms

Tabell 3: Oversikt over bestillinger sendt fra folkebibliotek i Troms i 2024

Fylke	2021 tall i prosent* (3832 bestillinger)	2024 tall i prosent** (5032 bestillinger)	2024 tall i prosent*** (6805 bestillinger)
Agder	1,48	2,25	1,60
Akershus	4,57	4,15	2,90
Buskerud	0,91	1,13	1,00
Finnmark	3,18	3,93	3,70
Innlandet	3,36	3,26	2,50
Møre og Romsdal	1,77	1,93	1,20
Nordland	7,28	8,78	6,60
Nordland/NB dep	18,58	20,15	29,20
Oslo	8,69	5,94	4,60
Rogaland	2,64	2,76	2,30
Telemark	0,84	0,93	0,70
Troms	28,81	27,88	32,00
Trøndelag	13,2	10,93	7,30
Vestfold	1,04	1,25	0,90
Vestland	3,98	3,34	2,30
Østfold	0,73	1,33	1,00
Norden			0,10
Fra Nord-Norge til Troms	57,85	60,75	71,50

Figur 3: Oversikt over bestillinger sendt fra folkebibliotek i Troms i 2024

4.2.4 Nord Universitet

Nord har tatt ut rapport fra eget biblioteksystem Alma. Tabellen viser bestillinger gjort i 2024 fra folkebibliotek fordelt på fylke til Nord universitets studiesteder i Nordland.

Tabell 4: Oversikt over bestillinger mottatt fra folkebibliotek til Nord Universitet, studiesteder i Nordland, 2024

Bestillinger mottatt fra folkebibliotek 2024 (kun Nords studiesteder i Nordland)								
FYLKER	Cancelled	Deleted	Overdue request	Received by partner	Rejected the borrower request	Request Completed	Returned by partner	Totalsum
Agder	2	1		1		23	1	28
Akershus	4				1	52	4	61
Buskerud	2					19		21
Finnmark						28		28
Innlandet	2		1	1	1	56		61
Møre og Romsdal	1					48	1	50
Nordland	6	1	5	8	9	357	8	394
Oslo						10		10
Rogaland	2		1		2	28	1	34
Svalbard etc						1		1
Telemark	1					12		13
Troms	1		2	5		109	3	120
Trøndelag	4		2	4	1	56		67
Vestfold	1					19		20
Vestland						23		23
Østfold		1		1	1	13		16
Totalsum	26	3	11	20	15	854	18	947

4.2.5 UiT – Norges Arktiske Universitet

UiT har tatt ut rapport fra eget biblioteksystem Alma som viser bestillinger fra folkebibliotek fordelt på fylke.

Tabell 5 : Oversikt over bestillinger mottatt fra folkebibliotek til UiT

Fylke	Cancelled	Deleted	Overdue request	Received by partner	Rejected the borrower request	Request Completed	Returned by partner	Totalsum
Agder	12		3	4	36	146	4	205
Akershus	18		2	10	90	295	6	422
Buskerud	6		1	3	25	102	3	143
Finnmark	4			3	14	188	2	211
Innlandet	6			3	35	174	3	222
Møre og Romsdal	9			2	36	170	5	222
Nordland	14		10	23	43	535	4	631
Oslo	3		1		11	93		109
Rogaland	12		2	4	62	164	10	254
Svalbard etc			2		1	9		12
Telemark	2		1	2	18	67	1	91
Troms	27	1	31	31	91	1006	23	1212
Trøndelag	10		2	5	41	211	1	272
Vestfold	7			1	33	99	1	141
Vestland	3		1	3	39	145	6	197
Østfold	8			1	31	105	4	149
Totalsum	141	1	56	95	606	3509	73	4493

4.2.6 Samlet oversikt over bestillinger fra Nord-Norge til UiT og Nord

Tabell 6: Oversikt over antall bestillinger via Biblioteksøk til UiT og Nord i 2024

Institusjon	Mottatte best via Biblioteksøk 2024	Finnmark	Troms	Nordland	Landet for øvrig	Best mottatt utenom nord i %	Best mottatt fra Nord-Norge i %
Nord universitet	3755	23	97	286	3349	89,19	10,81
UiT	3189	91	522	294	2282	71,56	28,44

Tabell 7: Oversikt over totalt antall bestillinger til UiT og Nord fra folkebibliotek – tall hentet fra Alma 2024

Institusjon	Mottatte bestillinger i Alma 2024*	Finnmark	Troms	Nordland	Landet for øvrig	Best mottatt utenom nord i %	Best mottatt fra Nord-Norge i %
Nord universitet**	947	28	120	394	405	42,77	57,23
UiT	4493	211	1212	631	2439	54,28	45,72

*inkl. avbestilte og avviste bestillinger

** kun tall fra studiesteder i Nordland

4.2.7 UH-sektoren generelt

Vi kontaktet de tre andre store universitetene i Norge, NTNU, Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo og ba om tilsvarende tall som for UiT og Nord. Dette for å sammenligne mengden bestillinger og hvor de kommer fra. Vi fikk tall fra UiO og NTNU.

Av tabellene 7b og 7c kan vi lese at NTNU og UiT har cirka lik stor mengde bestillinger fra folkebibliotek. UiO har cika dobbelt så mange bestillinger som UiT.

Vi har i samme tabell sett på totalt antall fjernlånsbestillinger i forhold til bestandstall. Antakelsen er at jo større samling fysiske titler, jo flere bestillinger vil biblioteket motta. NTNU og UiO har de største samlingene av fysiske titler, med henholdsvis 25 % og 29 % av bestanden ved universitetsbibliotekene, og mottar henholdsvis 11 % og 25 % av bestillingene. UiT, som har cirka 11 % av bestanden mottar 9,2 % av totalt antall bestillinger. NTNU skiller seg ut i den forstand at de mottar langt færre bestillinger enn bestandstallet skulle tilsi. Agder skiller seg ut andre veien, ved at de mottar 10,2 % av bestillingene, men kun har 2,9 % av bestanden.

Det som utpeker seg for UiT er at mer enn halvparten av fjernlånsbestillingene kommer fra folkebibliotek.

Tabell 7b: Oversikt over antall bestillinger fra folkebibliotek til NTNU, Universitetet i Oslo, Nord og UiT 2024

Fylke	UiO	NTNU	Nord	UiT
Agder	433	172	28	205
Akershus	2 513	381	61	422
Buskerud	559	91	21	143
Finnmark	43	21	28	211
Innlandet	913	690	61	222
Møre og Romsdal	254	468	50	222
Nordland	116	151	394	631
Oslo	633	98	10	109
Rogaland	462	158	34	254
Svalbard	2	0	1	12
Telemark	448	93	13	91
Troms	124	105	120	1212
Trøndelag	618	1338	67	272
Vestfold	520	95	20	141
Vestland	483	256	23	197
Østfold	632	137	16	149
Grand Total	8 753	4254	947	4493

Tabell 7c: Oversikt over totalt antall mottatte fjernlånsbestillinger og bestand av fysiske titler ved Universitetsbibliotekene, prosent og hele tall 2024

Universitetsbibliotek	Antall mottatte fjernlånsbestillinger totalt	Prosent av total mengde	Andel fra folkebibliotek	Andel fra folkebibliotek i prosent	Bokbestand, fysiske titler	Prosent av totalt antall fysiske titler
NMBU,	930	1,0	mangler		112 521	2,0
Nord universitet	5 402	6,0	mangler		231 155	4,0
NTNU	9 867	11,0	4254	43,1	1 443 915	25,1
OsloMet	4 156	4,7	mangler		73 928	1,3
UiT Norges arktiske universitet	8 597	9,6	4493		638 149	11,1
Universitetet i Agder	9 100	10,2	mangler		168 889	2,9
Universitetet i Innlandet	6 707	7,5	mangler		98 286	1,7
Universitetsbiblioteket i Sørøst-Norge	8 684	9,7	mangler		188 717	3,3
Universitetsbiblioteket i Bergen	8 762	9,8	mangler		945 537	16,4
Universitetsbiblioteket i Oslo	22 815	25,5	8753	38,4	1 687 759	29,3
Universitetsbiblioteket i Stavanger	4 331	4,8	mangler		165 535	2,9

SUM	89 351	100,0			5 754 391	100
-----	--------	-------	--	--	-----------	-----

4.3 Selvforsyningsgrad

Med selvforsyningsgrad mener vi i vår undersøkelse hvor stor andel av bestillingene som dekkes i eget fylke eller landsdel. Det er ganske stor forskjell på det som kommer fram i Biblioteksøk og det som kommer fram når vi legger til våre innhentede supplerende data. Nord-Norge har en selvforsyningsgrad på gjennomsnittlig 77 %, der 46 % som leveres fra NB depot er inkludert.

Tabell 8: Oversikt over selvforsyningsgrad per fylke

Bestiller	Fra Finnmark	Fra Troms	Fra Nordland	Fra Depot	Selvforsyningsgrad i Nord-Norge	Biblioteksøk 2021	Biblioteksøk 2024
Finnmark	13 %	7,20 %	6,70 %	52,40 %	79,30 %	65,28	66,62
Nordland	1,30 %	6,10 %	17 %	56,30 %	80,70 %	62,81	62,33
Troms	3,70 %	32 %	6,60 %	29,20 %	71,50 %	57,85	60,74
Nord under ett				45,96 %	77,17 %	61,98	63,23

4.4 Forholdet mellom innlån og fjernlån

Vi mangler data på dette punktet.

Vi ønsket å se på om folkebibliotekene har et balansert forhold mellom det som lånes ut og det som lånes inn. Dette har det vist seg vanskelig å finne gode tall på. Vi ser store avvik mellom innlånstallene som bibliotekene har rapportert til Nasjonalbiblioteket, og de tallene vi har mottatt fra biblioteksystemleverandørene. I tillegg er det usikkerhet knyttet til filene med oversikt over innlånsbestillinger via Mikromarc og Quria. I noen tilfeller er det flere innlånsbestillinger fra et folkebibliotek enn de har rapportert til NB, i andre tilfeller færre.

4.5 Hvilke typer bibliotek bestiller folkebibliotek i nord fra?

Vi har kartlagt hvilke typer bibliotek folkebibliotekene i nord bestiller fra. Som det kommer fram av tabellen under går de fleste bestillinger til NB depot og til andre folkebibliotek. 15 % av bestillingene går til UH-sektoren.

Tabell 9: Bestillinger fordelt på bibliotektype 2024

Bestilt fra	Finnmark	Nordland	Troms	Total
Folke-/Fylkesbibliotek	1085	3872	3043	8000
Nasjonalbiblioteket	1642	6786	1986	10414
Norden	2	6	6	14
UH-sektor	383	1295	1705	3383
Vgs	21	89	65	175
Grand Total	3 133	12 048	6 805	21 986

Tabell 10: Bestillinger fordelt på bibliotektype i % 2024

2024	Bestilt av			
Bestilt fra	Finnmark	Nordland	Troms	Total
Folke-/Fylkesbibliotek	34,6 %	32,1 %	44,7 %	36,4 %
Nasjonalbiblioteket	52,4 %	56,3 %	29,2 %	47,4 %
Norden	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
UH-sektor	12,2 %	10,7 %	25,1 %	15,4 %
Vgs	0,7 %	0,7 %	1,0 %	0,8 %
Total	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 11: Bestillinger fordelt på bibliotektype og geografi 2024

2024	Bestilt av			
Bestilt fra	Finnmark	Nordland	Troms	Totalsum
Folke-/Fylkesbibliotek	34,6 %	32,1 %	44,7 %	36,4 %
Agder	0,7 %	0,7 %	0,9 %	0,7 %
Akershus	1,6 %	1,8 %	2,3 %	1,9 %
Buskerud	0,4 %	0,5 %	0,9 %	0,6 %
Finnmark	9,9 %	0,8 %	1,8 %	2,4 %
Innlandet	2,0 %	1,5 %	1,6 %	1,6 %
Møre og Romsdal	0,7 %	1,5 %	1,0 %	1,2 %
Nordland	5,7 %	14,2 %	4,6 %	10,0 %
Oslo	1,2 %	0,7 %	1,4 %	1,0 %
Rogaland	0,7 %	0,9 %	1,9 %	1,2 %
Svalbard	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Telemark	0,5 %	0,4 %	0,5 %	0,5 %
Troms	4,2 %	2,9 %	20,1 %	8,4 %
Trøndelag	5,1 %	4,1 %	5,2 %	4,6 %
Vestfold	0,5 %	0,4 %	0,7 %	0,5 %
Vestland	0,9 %	1,2 %	1,1 %	1,1 %
Østfold	0,5 %	0,5 %	0,8 %	0,6 %
Nasjonalbiblioteket	52,4 %	56,3 %	29,2 %	47,4 %
Nordland, Depot	52,4 %	56,3 %	29,2 %	47,4 %
Norden	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
Norden	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
UH-sektor	12,2 %	10,7 %	25,1 %	15,4 %
Agder	0,3 %	0,2 %	0,6 %	0,3 %
Akershus	0,2 %	0,0 %	0,3 %	0,1 %
Buskerud	0,2 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
Finnmark	3,1 %	0,5 %	1,9 %	1,3 %
Innlandet	0,3 %	0,2 %	0,7 %	0,4 %

Møre og Romsdal	0,2 %	0,2 %	0,3 %	0,2 %
Nordland	1,0 %	2,7 %	1,8 %	2,2 %
Oslo	1,8 %	1,3 %	3,2 %	2,0 %
Rogaland	0,1 %	0,1 %	0,4 %	0,2 %
Telemark	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Troms	3,0 %	3,2 %	11,9 %	5,9 %
Trøndelag	1,1 %	1,3 %	2,1 %	1,5 %
Vestfold	0,0 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %
Vestland	0,8 %	0,4 %	1,2 %	0,7 %
Østfold	0,2 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %
Vgs	0,7 %	0,7 %	1,0 %	0,8 %
Agder	0,2 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Akershus	0,2 %	0,2 %	0,4 %	0,2 %
Buskerud	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
Innlandet	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Nordland	0,0 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %
Rogaland	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Trøndelag	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Vestland	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Østfold	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Totalsum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

4.6 Hvor lenge er bøkene underveis?

Fjernlånsrapporten kartla hvor lenge boka er borte fra eierbiblioteket. Der så man på hele prosessen fra Bestilt – Sendt- Mottatt – *Returnert*.

På grunn av manglende data har vi i vår kartlegging kun sett på hvor lang tid det tar å motta et innlån, altså prosessen Bestilt – Sendt – Mottatt. Vi kan finne dette tallet i Fjernlånsrapport, og der er gjennomsnittlig leveringstid i hele Norge fra Bestilt-Sendt Mottatt på 8,33 dager, med stor variasjon mellom fylker.

Vi har to tabeller for hvert biblioteksystem. *Fra bestilling til mottak* er den tiden det tar fra bestillingen er sendt fra eierbiblioteket til boka er mottatt hos bestillerbiblioteket. *Fra sending til mottak* er den tiden det tar fra boka er klargjort for sending av eierbiblioteket til boka er mottatt hos bestillerbiblioteket. Tallene gir en gjennomsnittlig leveringstid.

Gjennomsnittlig leveringstid fra bestilling til mottak fra bibliotek sør for Nordland er 20 dager. For bestillinger plassert hos bibliotek i nord er gjennomsnittlig leveringstid fra bestilling til mottak 8 dager. Da er ikke NB depot med i gjennomsnittstallet. Siden halvparten av bestillingene går dit, er dette en viktig leveringstid. Vi ser at der er tallet mellom 10-15 dager, men vi vet samtidig at NB depot har iverksatt tiltak for å få denne

tida ned. Bibliotekene i Nord-Norge bruker posten som leverandør, mens bibliotekene i sør har ulike bibliotektransportløsninger.

Det tar mellom to og fire dager fra en bestilling er mottatt til den er klargjort for sending, noe som betyr at bibliotekene bruker litt tid på å finne fram og klargjøre boka – eller at den ligger til avhenting/sending.

4.6.1 Leveringstid Quria/Mikromarc-bibliotek

Tabell 12: Fra bestilling til mottak – antall dager Quria/Mikromarc-bibliotek

Eierfylke	Finnmark	Troms	Totalsum
Agder	21	18	19
Akershus	25	15	18
Buskerud	29	26	26
Finnmark	9	9	9
Innlandet	20	21	20
Møre og Romsdal	18	21	20
Norden		13	13
Nordland	7	7	7
Nordland. Depot	16	14	15
Oslo	23	20	21
Rogaland	20	20	20
Telemark	20	16	18
Troms	9	8	8
Trøndelag	15	20	19
Vestfold	18	23	21
Vestland	23	19	20
Østfold	27	20	21
Totalsum	15	11	13
Gjennomsnittlig leveringstid fra nord*	8	8	8
Gjennomsnittlig leveringstid fra sør	22	20	20

*NB depot ikke inkludert

Tabell 13: Fra sending til mottak - antall dager Quria/Mikromarc-bibliotek

Eierfylke	Finnmark	Troms	Totalsum
Agder	20	16	19
Akershus	20	12	16
Buskerud	24	19	20
Finnmark	10	5	8
Innlandet	19	27	21
Møre og Romsdal	17	20	19
Norden		#DIV/0!	#DIV/0!
Nordland	10	5	6

Nordland. Depot	11	7	10
Oslo	19	15	16
Rogaland	9	17	13
Telemark	19	14	16
Troms	8	6	6
Trøndelag	23	18	19
Vestfold	20	#DIV/0!	20
Vestland	17	15	16
Østfold	18	16	17
Totalsum	12	8	9
Gjennomsnittlig sendetid fra nord*	9	5	7
Gjennomsnittlig sendetid fra sør	19	16	18
*NB depot ikke inkludert			

4.6.2 Leveringstid Bibliofil-bibliotek

Tabell 14: Fra bestilling til mottak Bibliofil-bibliotek

Eierfylke	Finnmark	Nordland	Troms	Grand Total
Agder	21	21	23	22
Akershus	21	22	22	22
Buskerud	19	19	20	19
Finnmark	8	9	7	8
Innlandet	18	18	18	18
Møre og Romsdal	20	21	22	21
n/a*		19	31	25
Nordland	11	11	10	11
Nordland, Depot	13	11	11	11
Oslo	22	21	20	21
Rogaland	17	18	21	19
Telemark	22	19	23	21
Troms	9	9	7	8
Trøndelag	22	20	21	21
Vestfold	24	20	19	20
Vestland	21	20	20	20
Østfold	22	22	26	24
Totalsum	14	13	14	13
Gjennomsnittlig leveringstid fra nord*	9	10	8	9
Gjennomsnittlig leveringstid fra sør	21	20	21	21
*NB depot ikke inkludert				

Tabell 15: Fra sending til mottak Bibliofil-bibliotek

Eierfylke	Finnmark	Nordland	Troms	Grand Total
Agder	20	19	22	20
Akershus	20	21	21	21

Buskerud	19	18	19	19
Finnmark	7	7	6	7
Innlandet	18	17	17	17
Møre og Romsdal	19	19	20	19
n/a**		16	29	22
Nordland	8	8	8	8
Nordland, Depot	10	7	8	7
Oslo	17	15	17	16
Rogaland	16	17	19	18
Telemark	22	17	18	18
Troms	7	8	5	6
Trøndelag	18	18	19	18
Vestfold	24	19	17	19
Vestland	18	18	19	18
Østfold	21	19	23	21
Totalsum	11	9	12	10
Gjennomsnittlig sendetid fra nord*	7	8	6	7
Gjennomsnittlig sendetid fra sør	19	20	22	21

4.7 Lånerinitierte bestillinger

Fjernlånsrapport viste at 2/3 bestillinger ble utført av bibliotekansatte og at 1/3 av bestillinger var lånerinitiert.

Våren 2024 analyserte Troms fylkesbibliotek alle innlån via Biblioteksøk for 2022 og 2023 fra Troms. Undersøkelsen viste at det var motsatt for Troms. Altså at 2/3 av innlånene var lånerinitiert, mens 1/3 ble bestilt av bibliotekansatte. Det bekrefter at bibliotekene i nord i mindre grad bruker Biblioteksøk for å bestille innlån selv om det er anbefalt i *Retningslinjer for fjernlån*.

Vi mangler datagrunnlag for å vurdere andelen lånerinitierte bestillinger i Finnmark og Nordland.

4.8 Hva lånes?

På grunn av kort tid til rådighet i prosjektet og manglende data (dewey-nummer) har det ikke vært kapasitet til å analysere grundig på fagfordeling og litterær form. Vi har derfor kun sett på de mest bestilte titlene samt utgivelsesår for de titlene som er lånt inn.

4.8.1 Mest bestilte titler

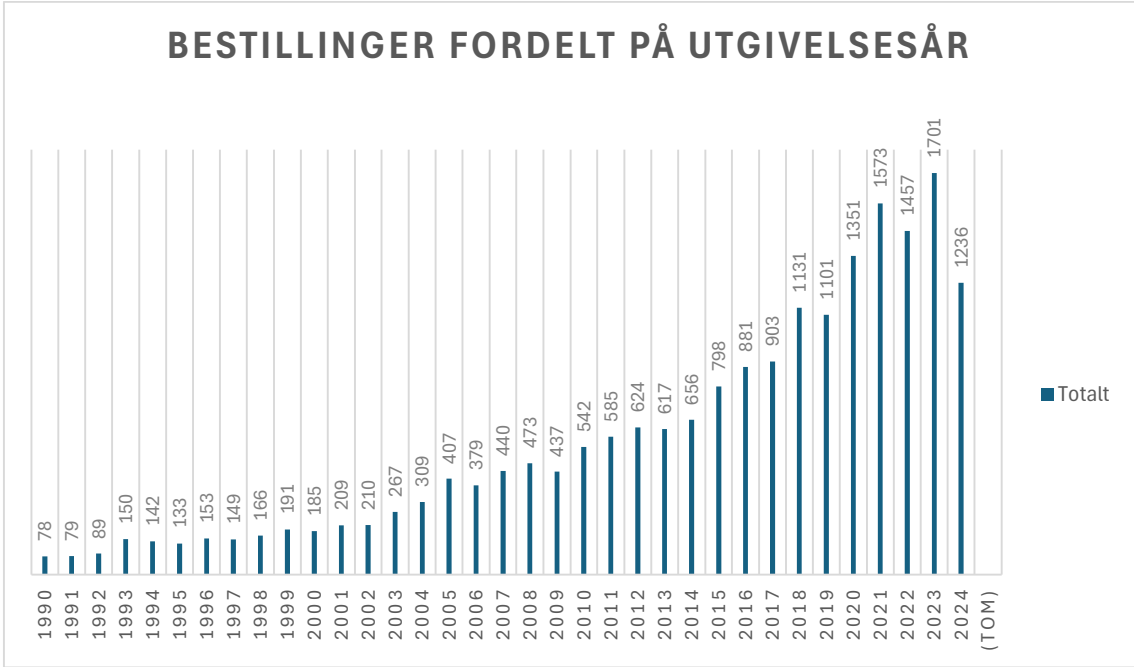
Av de ca 22 000 bestillingene ser vi at det er 407 titler som er lånt mer enn fem ganger. Av disse ser det ut som 41 titler er classesett. Vi ser også at det lånes inn mye serielitteratur, med så mange som 105 lån fra serien *One piece*. Vi ser at det også lånes en del språkopplæringsbøker for fremmedspråklige.

Vi har definert at av de 407 som er lånt mer enn fem ganger, så er 164 titler typisk pensum eller fagbiblioteklitteratur på universitetsnivå. Halvparten av disse er lånt fra NB depot eller et annet folkebibliotek. Det indikerer at folkebibliotekene kjøper inn en del metodelitteratur og generell lavere-grads pensumlitteratur.

4.8.2 Innlånte titler fordelt på utgivelsesår

I kartleggingen så vi på totalt 21 393 bestillinger. 19 802 bestillinger har utgivelsesdato 1990 eller nyere. De nyeste titlene er de mest populære, og cirka halvparten av bestillingene har utgivelsesår siste 5 år.

Figur 4: Bestillinger fra 1990 til og med 2024 fordelt på utgivelsesår

Tabell 16: Titler lånt mer enn 10 ganger fra folkebibliotek i Nord-Norge. Serier og klassesett er filtrert ut.

God i norsk : norsk arbeidsgrammatikk for voksne innvandrere A1/A2 Grammatikk	Hofset, Jannecke	48
Metode og oppgaveskriving	Dalland, Olav	22
Det kvalitative forskningsintervju	Kvale, Steinar	21
Organisasjon og ledelse		21
Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag	Malterud, Kirsti	20
Da jeg var usynlig : de trodde han var hjernedød, men han skjønte alt de sa	Pistorius, Martin	20
Hei! : norsk for voksne innvandrere : A1 : arbeidsbok, spor 1	Ringheim, Jon Olav	19
Fag, etikk og kommunikasjon : for fagskoleutdanningene	Grasaas, Kari KrÅ¼ger	19

Stein på stein	Ellingsen, Elisabeth	18
Grunnleggende sykepleie : B. 3 : Pasientfenomener, samfunn og mestring	null	18
Jævla menn	Walden, Andrev	18
Kaputt	Malaparte, Curzio	18
Tilbake til nåtid : en manual for håndtering av traumereaksjoner		17
Svidd neger		17
Organisatorisk kompetanse	Orvik, Arne	16
Psykisk helsearbeid : å skape rom for hverandre	Bøe, Tore Dag	16
Systematikk og innlevelse	Thagaard, Tove	15
Hvitt hav	Jacobsen, Roy	15
Om utregning av omfang	Balle, Solvej	14
Norsk som andrespråk		13
Vitenskapsteori for helsefagene	Wifstad, Åge	13
Engelsk skoleordbok		13
Slaven	Dǎlvar, Anand	13
Årbok for Ballangen		13
Polski 1 : lesebok : morsmålopplæring i polsk for barn i Norge : trinn 1 og 2	Kozak-Opsahl, Katarzyna	12
Markedsføringsledelse	Kotler, Philip	12
Forskningsmetode for masterstudenter i Lærerutdanningen	Postholm, May Britt	12
Operativ psykologi	Eid, Jarle	12
Pedagogisk arbeid : barne- og ungdomsarbeidarfag vg2	Fjelldal, Anne Siri	12
Profesjon og organisasjon : en bok for profesjonsutøvere og de som skal lede dem	Irgens, Eirik J.	12
Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming : sykepleiefaglige og flerfaglige perspektiver	Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming	12
Psykologi og sosiologi : for fagskoleutdanningene	Helgesen, Leif A.	12
Jordmoren i Auschwitz	Stuart, Anna	12
Kvalitative forskningsmetoder i praksis	Tjora, Aksel	11
Samfunnsvitenskapenes forutsetninger : innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi	Gilje, Nils	11
Økonomistyring 1 : grunnleggende bedriftsøkonomisk analyse	Hoff, Kjell Gunnar	11
Bryt vanen med å være deg selv	Dispenza, Joe	11
Der krepsene synger	Owens, Delia	11

4.9 Undersøkelse av fjernlånspraksis

Det ble sendt ut en spørreundersøkelse til alle folkebibliotekene i Nord-Norge, der vi ønsket å finne ut hvordan innlånsforespørsler ble håndtert.

Vi fikk veldig god respons med 19 svar fra Finnmark (18 kommuner), 20 svar fra Troms (21 kommuner) og 40 svar fra Nordland (41 kommuner). 79 av 80 kommuner har svart, ett bibliotek har sendt inn flere svar.

For å se om det var ulikheter i de tre fylkene sendte vi ut samme skjema med likelydende spørsmål til de tre fylkene. Det kommer ikke fram store forskjeller, men det kan være forskjeller ut fra hvilket biblioteksystem de har og hvordan disse kommuniserer. Skjemaene ble sendt ut fra de tre fylkesbibliotekene.

Hovedfunnene fra undersøkelsen kan oppsummeres til:

- Fjernlån/innlån praktiseres litt ulikt på bibliotekene, både når det gjelder studenter og vanlige lånere.
- Litt over halvparten har unntatt deler av samlinga fra fjernlån.
- Like mange vurderer innkjøp som innlån når de får bestilling på titler de ikke har.
- Mange har fokus på kostnader ved valg av løsninger.
- Mange gjør valg basert på lang leveringstid på bestillinger sørfra.
- Det er mange bibliotek som kun ønsker å sende i egen region og bruke få bibliotek, og derfor bruker andre bestillingskanaler enn Biblioteksøk.
- Noen ønsker å bli unntatt for å sende fjernlån.

4.9.1 Resultater fra undersøkelsen

Under er alle spørsmålene vi stilte, hvordan svarene fordelte seg samt noen sitater.

Hvor godt kjenner bibliotekene til de fire hovedprinsippene?

I innledningen til spørreskjemaet listet vi opp prinsippene for fjernlånssamarbeidet.

-Materiale som finnes i egne samlinger, skal som hovedregel ikke bestilles på fjernlån.

-Materiale som blir levert gjennom kulturfondsordningen, skal som hovedregel ikke bestilles på fjernlån.

-Materiale som fortsatt er tilgjengelig for salg, bør alltid vurderes for innkjøp.

-Materiale som finnes digitalt tilgjengelig, bør alltid vurderes istedenfor fjernlån.

Her svarte 66 av 79 at de kjenner litt eller godt til retningslinjene. Litt under ti prosent svarte at de ikke hadde hørt om dem. 62 oppgir at de ofte følger retningslinjene, og 12 at de som oftest gjør det. Her er det litt usikkerhet ettersom sju bibliotek oppga at de aldri har hørt om dem, mens her er det bare fem som ikke følger dem. Flest i Finnmark og færrest i Nordland oppgir at de alltid følger retningslinjene.

Hvor ofte sjekkes innkomne bestillinger?

Her er det 68 av 79 som sier at de sjekker hver dag eller flere ganger i uka. Ettersom flere av bibliotekene ikke har åpent hver dag kan vi tenke oss at de sjekker hver åpningsdag.

For Finnmark gjelder dette alle mens i Troms sjekket to bibliotek ukentlig eller sjeldnere og i Nordland gjelder dette ni bibliotek.

Hvordan håndterer du bestillingene biblioteket mottar?

Her svarer 54 at de gjør en vurdering. Elleve sender alt som bestilles og ett bibliotek avviser alle bestillinger på grunn av økonomi. Et bibliotek i Nordland og et i Finnmark sender kun i eget fylke, samme i Nord-Norge mens fire i Troms og ett i de to andre fylkene kun sender i Nord-Norge.

«Samlingen vår ligger ikke tilgjengelig for fjernlån av økonomiske grunner, da den i stor grad består av kulturfondbøker.» Nordland

Har biblioteket unntatt deler av samlinga for fjernlån?

Litt over halvparten, 43 bibliotek svarer ja, 18 svarer nei og 14 vurderer det. Fire bibliotek visste ikke om muligheten. Flest i Finnmark sier nei.

Det mest vanlig er karenstid på nye titler, med 34 svar. Karenstiden varierer fra tre måneder til to år. 16 bibliotek har unntatt lokalsamling og 14 pensum/lærebøker. 8 bibliotek har unntatt serier/manga og noen få sier barnebøker og periodika.

Oppsummert fordeler unntakene seg slik per fylke:

Nordland:

Nyere titler 14/30 svar - Lokalsamling 6/30 svar - Pensumlitteratur 5/30 - Serier 4/30

Troms:

Pensum/lærebøker 8/18 - Lokalsamling 3/18 - Nye bøker 6/18

Finnmark:

Nye bøker 7/12 - Lokalsamling 6/12

Hvilke vurderinger ligger bak unntakene?

Flere oppgir portoutgifter som begrunnelse og noen gjør unntak for bibliotek i nord.

Flere av bibliotekene sier at de sjekker NB depot og ikke sender bøker som finnes der.

Noen av folkebibliotekene i Nordland er kombinasjonsbibliotek med bibliotek i videregående skoler. Her har vgs-bibliotekene satt en karenstid for nye titler og lærebøker.

Her er et utvalg sitat fra undersøkelsen om unntakene:

«Vi låner ikke alltid ut bøker innkjøpt de siste seks måneder, men gjør unntak for bibliotekene i Troms og Finnmark, de får stort sett tilsendt alt de bestiller fra oss, også nye bøker». Finnmark

«Vurderer å holde noe av lokalsamlingen unntatt, da noen av bøkene veier 2,5 kg hver, og dermed dyrt med postforsendelse, og det vil være enklere for lånere å søke i de aktuelle bøkene på nb.no.» Nordland

«Vi låner ikke ut seriebøker. Noen gamle serier som er vanskelig å få på butikken låner vi ut hvis låneren vil ha over 5 stk. i gangen.» Nordland

«Bøker fra lokalsamling som er tilgjengelig fra f.eks. depot ønsker vi ikke å sende fra oss. Pensumlitteratur og de nyeste bøkene ønsker vi heller ikke å sende fra oss - det at bøkene er tilgjengelig, eller ikke har så lang venteliste, er en "fordel" vi som et lite bibliotek kan gi våre lånere.» Troms

Hva gjør du hvis du får spørsmål om en utlånt tittel?

56 av 77 tilbyr venteliste, 4 innlån og 4 vurderer innkjøp. 11 svarer Annet. Flere svarer at det er avhengig av situasjonen hva de velger å gjøre. Ganske jevnt fordelt på fylkene.

Hva gjør du hvis du får spørsmål om en tittel som biblioteket ikke har?

Under halvparten, 30 av 79, tilbyr innlån og 27 vurderer innkjøp. Her svarer 20 annet. Kun 1 henviser til BookBites eller nettbiblioteket. Mange svarer at det er avhengig av situasjonen hva de velger å gjøre.

Hvordan gjør du vanligvis et innlån?

24 av 77 bruker Biblioteksøk, 16 logger inn hos eierbiblioteket, 20 gjør en kombinasjon og 12 bruker depotbiblioteket.

«Sjekker først beholdning hos depotbiblioteket i Rana. Hvis Rana ikke har sjekker jeg Biblioteksøk og ser hvor det er naturlig at bestillingen blir sendt. Hvis det er til ukurante bibliotek vurderes tittelen en ny gang for innkjøp, ellers sendes bestillingen gjennom Biblioteksøk.»

Oppsummert per fylke fordeler svarene seg slik:

Finnmark: 7 biblioteksøk, 5 depotbiblioteket, 4 kombinasjon, 3 eierbibliotek

Nordland: 13 biblioteksøk, 8 depotbiblioteket, 10 en kombinasjon, 5 eierbiblioteket

Troms: 4 biblioteksøk, 8 en kombinasjon, 8 eierbiblioteket

Hva er grunnen til at du foretrekker å gjøre innlån på denne måten?

Flesteparten av de som bruker Biblioteksøk svarer at det er enkelt og effektivt eller en vane.

Av de som logger inn hos eierbiblioteket svarer nesten halvparten at det er effektivt og at de ønsker å bestille hos få bibliotek for å holde returkostnadene nede. De ønsker også å kunne styre hvor bestillingene går, noen for å kunne bruke nærliggende bibliotek.

De som bruker en kombinasjon oppgir at de foretrekker depotbiblioteket, fylkesbiblioteket eller Tromsø bibliotek på grunn av tilgjengelighet og returporto. Eller at de ønsker å bestille fra bibliotek i nærheten. Det kommer også an på om det haster, om de skal bestille flere eksemplarer av samme tittel, og at de kan styre unna små bibliotek med begrensede ressurser.

Sitat fra undersøkelsen:

«Om det er en tittel som er relativt ny, eller billig, og jeg tror boken er aktuell for flere enn bare en låner, så foretrekker jeg å kjøpe den inn til bibliotekets samling. Vi er et lite bibliotek i en liten kommune, derfor vil det sjeldent være hensiktsmessig for oss å ha to eksemplarer av en bok.»

«Foretrekker å låne inn fra bibliotek i regionen, slik at vi kan levere til hverandre og tilbake når vi har månedlige møter.» Nordland

«Biblioteksøk: Trodde man skulle det..» (bestille fra Biblioteksøk)

«Logger inn hos eierbiblioteket: Finnes boka på biblioteket i nabokommunen gjør jeg en henvendelse dit pr. e-post. Vi har posttransport mellom kommunene som gjør frakta gratis for biblioteket. Eller så bestiller jeg i hovedsak fra Depotbib.» Troms

Får du ofte spørsmål om innlån fra studenter?

46 av 75 svarer flere ganger i måneden, mens bare 6 svarer flere ganger i uka. 18 svarer at de ikke har mange studenter. Av disse er 2 i Troms, 11 i Nordland og 5 i Finnmark.

Hva gjør du vanligvis når en student ønsker innlån?

29 av 76 gjør innlånet for studenten mens 24 ber vedkommende bestille selv fra studiestedet. 21 svarer Annet. Dette kan være å snakke med studenten, videreformidle til ansvarlig bibliotekar, eller en kombinasjon av alternativene.

Oppsummert per fylke:

Troms: 7 gjør bestilling, 9 ber studenten bestille sjøl,

Nordland: 16 gjør bestilling, 14 ber studenten bestille sjøl

Finnmark: 7 gjør bestilling, 7 ber studenten bestille sjøl

Sitat:

«Anbefaler vedkommende bestille sjøl fra studiestedet, for bedre lånevilkår og effektiv lånegang. Nærmest alltid ender jeg opp med å bestille for studentene, av ulike grunner.»
Finnmark

«Vi har drevet med bestilling for studentene, men vurderer å be studentene bestille selv og direkte til seg selv.» Nordland

«Tar en prat med studenten og vurderer hva som er mest hensiktsmessig.»

Kan du utdype hvorfor du behandler henvendelsen om innlån til studenter slik som du gjør?
Bibliotek som svarer at de ber vedkommende bestille sjøl fra studiestedet svarer her:
Fått beskjed fra studiestedet, bedre vilkår fra studiestedet, mer effektivt og biblioteket sparer arbeid og kostnader. Mange veileder studentene til å kunne hjelpe seg sjøl.

Bibliotek som svarer at de gjør bestilling for studentene svarer: Studentene mangler kunnskap, enkelt for meg som bibliotekar, ønsker å gi god sørvis, har få studenter.

Flere bibliotek i Nordland henviser til nye instruksjoner om fjernlånet, og sier de har fått beskjed fra studiestedet.

Sitater:

«Det er et uttrykt ønske fra Universitetene at studentene skal gjøre lånene selv. Studentene får bedre lånebetingelser, så vi oppfordrer studentene til å teste innlån selv. Men samtidig er det noen studenter som ikke ønsker/ikke får til å bestille selv -da gjør vi det for dem.»

«Ønsker å hjelpe studenter så langt som mulig. Ser det som en fordel at de bruker sitt hjemmebibliotek.»

«Fordi erfaring viser at de fleste her, om de prøver bestille selv, bestiller flere eksemplar av samme tittel (ved uhell), så det blir masse merarbeid som ikke er gunstig for noen av bibliotekene eller lånerne, og det er lite miljøvennlig. De følger heller ikke opp når bestillingene blir avviste, så venter de og spør oss om hvorfor bestillinga ikke har kommet ennå.»

«Vi ønsker å være en sørvisinstitusjon.»

«Det er ikke så mange henvendelser, og vi synes det er hyggelig å tilby denne servicen til lokale studenter.»

«Ber dem forsøke å låne pensum fra biblioteket til studiestedet og sier vi kan låne inn støttelitteratur til oppgaveskriving/eksamen.»

Har du forslag til hva som kan gjøres for at fjernlånssamarbeidet kan fungert bedre?

Sitater:

«Sterkere samarbeid med Posten/Bring i de små distriktsbibliotekene. Å sende bøker er dyrt og kan ta lang tid over de store avstandene i Finnmark. Lengre standard lånetid for Finnmark hadde vært fint også. Vi må ofte kontakte eierbibliotek for forlengelse av lån da det tar lang tid for bøkene å komme frem.»

«Alle biblioteksystemer bør kunne gi varsling når de får fjernlånsbestillinger. I Biblioteksøk går jo bestillingen til nærmeste bibliotek og der er det ofte begrensede åpningstider og de bruker curia som ikke gir noen varsling. Da ender det med at lånere står unødvendig lenge på vent, og om boka blir avvist, havner neste bestilling gjerne til samme bibliotek. Biblioteksystemene bør snakke godt sammen, spesielt universitetsbibliotekene er litt knotete når det kommer til fornying fordi vi vet ikke om vårt system snakker med de om vi forlenger fra oss uten å sende mail. I alle andre biblioteksystemene ellers logger vi oss inn på eierbibliotek for å fornye.»

«Kortsiktig løsning: Forsendelser til bibliotek utenfor NBT skal leveres direkte til Posten. Langsiktig løsning: NBT bør dekke hele landet og staten tar regninga.»

«Systemet fungerer egentlig bra for meg. Det som tar mest av min tid er å emballere det som må sendes, men det er bare sånn det er.»

5. Andre forhold utenfor kunnskapsgrunnlaget

Fjernlån og innlån påvirkes av mange ulike faktorer. Våre tall og funn er en del av en større helhet som virker inn på resultatene, eller påvirker disse direkte. Vi har derfor valgt å kort kommentere noen særlig aktuelle forhold i dette kapitlet.

5.1 Organisering av fjernlånssamarbeidet

Fjernlån er indirekte nedfelt i Lov om folkebibliotek av 20. desember 1985. I § 1 står det at folkebibliotekene er del av et nasjonalt biblioteksystem og at de skal stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. I § 3 står det at bibliotekene skal følge felles regler for lånesamarbeid. Etter § 6 skal fylkeskommunen ivareta regionale bibliotekoppgaver. Fylkeskommunen kan opprette avtaler om lånesamarbeid med en eller flere kommuner.

Fagbibliotekenes samarbeid om fjernlån er ikke nedfelt i lovverket, men retningslinjene for fjernlån omfatter også disse bibliotekene. Offentlig finansierte bibliotek forventes å ta del i fjernlånsamarbeidet i Norge selv om det ikke er nedfelt i lov. Skolebibliotek har ingen forpliktelser til å yte fjernlån til andre bibliotek, men har mulighet til å delta i lånesamarbeidet.

Fjernlånssamarbeidet består av dels lovpålagte, dels frivillige ordninger og forventninger nedfelt i *Retningslinjer for fjernlån*. Disse retningslinjene er utarbeidet i et fellesskap som krever enighet. Det er også et tillitsbasert system, der partene må ta et selvstendig ansvar for å følge opp intensjonene i lånesamarbeidet, men ingen har et totalansvar. Dette kan være en utfordring fordi enighet mellom så mange forskjellige parter – store og små – med ulike behov, kan ende opp med vage formuleringer.

Klar og tydelig kommunikasjon er en utfordring. Pensum og tjenester til studenter er feks ikke omtalt i selve retningslinjene, men er omtalt i artikkelen på bibliotekutvikling.no: «9 ting du må vite om fjernlån». Dette punktet, som er ganske viktig når vi ser mengden faglitteratur i bestillingene, er altså ikke direkte kommunisert i selve retningslinjene, men i en annen tekst.

5.2 Biblioteksystemene

Etter innføring av Quria i Troms og Finnmark har det kommet fram at det tidligere systemet Mikromarc, i liten grad svarte ut forespørsler fra Biblioteksøk. Det innebærer at bøker bestilt på fjernlån gjennom Biblioteksøk ikke er sjekket i mange av bibliotekene i Troms og Finnmark, og at bestillingene da har gått videre i henhold til lånevei-algoritmen.

Det er lite kjent om det er andre problemstillinger som oppstår i kommunikasjonen mellom Biblioteksøk og biblioteksystemene. UiT melder for eksempel om en del bestillinger de ikke helt forstår at de mottar. Titler som er ledig i bibliotek nærmere låner

blir allikevel bestilt fra UiT. Det er vanskelig å finne ut hva som eventuelt går i feil også, og hvem som bør bruke tid på å finne og eventuelt rette eventuelle feil.

En utfordring er feks at bestillinger som blir avvist kommer tilbake igjen på nytt og på nytt. Det har vi flere eksempler på i vårt materiale.

5.3 Transportordning og post

Transportordningene i Sør-Norge forenkler arbeid med fjernlån for ansatte i bibliotekene, og gir forutsigbare portoutgifter. Transportordningene har i mange tilfeller erstattet de tradisjonelle, fylkeskommunale fjernlånssamlingene som er bygget ned eller fjernet helt i fylkesbibliotekene i Sør-Norge.

I nord pakker de ansatte alle fjernlån som postpakker og antallet bestillinger og returer har betydning for bibliotekets økonomi og øvrig ressursbruk. Transportløsningene har derfor økonomiske konsekvenser som påvirker rutinene i det enkelte bibliotek og det er en stor forskjell i ressursbruk mellom bibliotek i nord som ikke har transportordninger, og bibliotek i sør som har dette. Det har vært utredet mulighet for transportordninger også mellom de nordnorske bibliotekene, men kostnadene blir altfor store. Det er derfor ikke aktuelt i overskuelig framtid å etablere transportordninger i Nord-Norge. Troms fylkesbibliotek har en aktiv fjernlånsavdeling og -samling, mens i Nordland og Finnmark har man kun fjernlånstjeneste med klassesett.

5.4 Biblioteksøk og låneveiene

Nasjonalbiblioteket har med tjenesten Biblioteksøk gjort det enkelt for sluttbruker å bestille ei bok, men på grunn av kompliserte algoritmer, manglende deduplisering, varierende grad av integrasjon mot de ulike biblioteksystemene med mer, er systemet vanskelig å forstå seg på.

Låneveiene⁶ og de øvrige algoritmene i Biblioteksøk har betydning for hvordan en fjernlånsbestilling rutes mellom bibliotekene. Algoritmen tar hensyn til både geografi, kapasitet, postgang og mange andre forhold – i tillegg til at fylkesbibliotekene kan gjøre prioriteringer i eget fylke. Det vil derfor være umulig for et bibliotek å vite hva i algoritmen som faktisk har slått inn, når de mottar en bestilling.

I de nordnorske fylkene er det kun fylkesbiblioteket i Troms som har justert på standard oppsett, ved blant annet å prioritere opp de tre store bibliotekene (Tromsø, Harstad og Senja) i fylket i rekkefølgen på låneveiene. De har også fjernet et punkt som gjør at type bibliotek går foran geografi.

Spesielt aktuelt for Nord-Norge er også at man i algoritmen har bygget inn dette:

«De nordligste fylkene blir prioritert ned ved bestilling fra andre fylker og opp ved bestilling mellom disse fylkene. Dette blir gjort for å unngå treg postgang.»

⁶ Se vedlegg 1

6. Oppsummering

Våre undersøkelser viser at det generelt er store forskjeller mellom det som kom fram i Fjernlånsrapport i 2022 og det som kommer fram av kunnskapsgrunnlaget innhentet gjennom dette prosjektet.

Leveringstida fra bibliotek i Sør-Norge er i gjennomsnitt 20 dager fra bestilling til mottak.

Innad i Nord-Norge er gjennomsnittlig leveringstid – fra sending til mottak – 8 dager. NB depot har en gjennomsnittlig leveringstid på mellom 11-15 dager.

Selvforsyningsgraden i nord er på ca 80 % dersom man inkluderer tall fra NB depot, som kanskje kan diskuteres om skal tas med eller ikke. NB depot leverer over halvparten av fjernlånene som bestilles i nord, mens de på landsbasis mottar ca 30 % av alle fjernlånsbestillinger.

Folkebibliotekenes rutiner i Nord-Norge er for det meste i tråd med *Retningslinjer for fjernlån*, men Biblioteksøk brukes i mindre grad for bestilling av innlån, og det er stort fokus på kostnader.

Tjenester og service til studenter er veldig varierende.

Siste års litteratur fjernlånes mest. Det innebærer at mange av titlene som sendes rundt omkring også er tilgjengelige for kjøp.

UH-sektoren står for 15 % av fjernlån levert i nord, mens de på landsbasis står for 20 %.

Fra UH-sektoren er det mye **metodelitteratur** og **standardverker** som fjernlånes, men over halvparten av den typiske pensumlitteraturen leveres *fra* folkebibliotek/NB depot *til* folkebibliotek.

UiT og Nord ser ikke ut til å motta en uforholdsmessig stor andel av fjernlånsbestillingene totalt hvis man ser på bestandstallet. Andelen fra nordnorske folkebibliotek ser ut til å være i henhold til låneveiene og algoritmene.

7. Forslag til mulige tiltak

Vi har sett på våre innledende spørsmål og har noen forslag til hva som kan være viktig å se på i det videre arbeidet.

Vi tror det er behov for en ny gjennomgang av Retningslinjer for fjernlån, og vi tror det er behov for noe mer målrettede innkjøp av litteratur i den nordnorske landsdelen.

Vi kan ikke umiddelbart se at det er andre måter å organisere fjernlånet på. Det er viktig med felles løsninger, men de må følges opp etter intensjonen og det bør tas noen flere

diskusjoner om både karenstid, unntak for fjernlån, små bibliotek og tjenester til studenter.

Den lange leveringstida mellom nord og sør, taler for å se ytterligere på om det er mulig å begrense forsendelser mellom landsdelene.

7.1 Gjennomgang av Retningslinjer for fjernlån

Det er behov for en gjennomgang av *Retningslinjer for fjernlån*.

Kan man innarbeide retningslinjene i Biblioteksøk, slik at de følges mer automatisk? Å innføre automatiske prosesser som sørger for at det ikke bestilles noe som ikke skal være en del av tjenesten, vil gjøre at de følges i større grad.

I gjennomgangen bør det sees på om karenstid og unntak for fjernlån kan klargjøres. Slik det er nå, praktiseres karenstid og unntak veldig forskjellig, og enkelte bibliotek har stengt store deler av samlingene sine for fjernlån, mens det i andre bibliotek er helt åpne samlinger.

Tjenester til studenter må diskuteres. Det bør på plass en mer enhetlig tilnærming og tydeliggjøring av ansvar mellom UH-sektor og folkebiblioteksektor, spesielt når man ser at det er mye standardverker og metodelitteratur som blir sendt på fjernlån.

7.2 Lånevei-algoritmen

Lånevei-algoritmen bør ses på. Er den godt nok tilpasset bibliotek med korte åpningstider og få personalressurser i Nord-Norge? Det står i beskrivelsen av algoritmen på NBs nettsider at bibliotek med mindre enn 3 dager åpent i uka blir nedprioritert, men hvordan sjekkes dette i nord? Finnes det mulighet for også å se på bibliotek med 50 % eller færre personalressurser? Og hva med bibliotek i videregående skoler – er det naturlig at de skal sende bøker på fjernlån? Kanskje kan man se på nye prioriteringslister?

Alle fylker fjerner punkt 7 i låneveiene, slik at sørnorske bibliotek ikke bestiller fra nordnorske bibliotek hvis boka finnes nærmere i et annet type bibliotek.

For lånerinitierte bestillinger forslår vi at det kommer opp et kontrollspørsmål når boka går fra sør til nord: *Denne boka er det lang leveringstid på. Ønsker du å gå videre?*

7.3 Målrettede innkjøp av litteratur

Når gjennomsnittlig leveringstid mellom landsdelene er på 20 dager, så bør vi se på tiltak som enten begrenser antallet bestillinger mellom landsdelene, eller som reduserer leveringstida.

For å begrense antallet bestillinger med lang leveringstid, foreslår vi målrettet innkjøp av litteratur i folkebibliotekene i nord. Hvis vi bygger regionale samlinger som sikrer god tilgang i Nord-Norge på populære titler, så sikrer vi et bedre tilbud. Kan man sette opp

kunstig intelligens til å foreslå innkjøp av titler? Kan Biblioteksøk jevnlig foreslå innkjøp basert på egen statistikk?

Sjekke om transportordningene leverer i henhold til avtale. Kan man be om at de som forhandler fram avtalene med transportørene ser om 20 dager i gjennomsnitt er i henhold til inngåtte avtaler? Be om at de som forhandler avtalene sikrer en bedre leveringstid?

Sist redigert 6. oktober 2025 mm

VEDLEGG

1. Biblioteksøk - Transportruter og låneveier

Mottatt fra Monica Skybakmoen hos Biblioteksystemer mai 2025 på epost

Reglene for låneveier tar alltid utgangspunkt i hentebiblioteket, og hvordan fylket der har valgt å prioritere (på vegne av sine bibliotek).

Generelt

- Fylket til hentebiblioteket kan ha bestemt forskjellige regler for hvordan det skal prioriteres.
- Biblioteksøk oppdaterer beholdningen ved behov. I de fleste tilfeller vil dette si når låneren går inn på tittelen og/eller når låneren klikker på Bestill-knappen.
- Biblioteksøk forsøker å unngå å bestille det ene ledige eksemplaret biblioteket har, ved å prioritere bibliotek som har flere ledige eksemplarer.
- Biblioteksøk bestiller ikke eksemplarer som har lokalt definerte fjernlånsbegrensninger, er reservert eller kun er til hurtiglån.
- Kun eksemplarer som er knyttet til samme post i Biblioteksøks database, blir vurdert. En dårlig deduplisert post (med flere innslag i trefflista) vil kunne føre til at bestillingen ikke går dit den burde.
- Hvis Biblioteksøk ikke rekker å få oppdatert beholdningsdata fra et bibliotek i tide vil ikke biblioteket bli vurdert for bestillingen.
- Svalbard blir spesialhåndtert for å hindre unødig postgang til og fra dem.
- Hvis biblioteket automatisk avviser bestillingen (i bestillingsøyeblikket, som oftest på grunn av fjernlånsbegrensninger hos biblioteket) vil Biblioteksøk gå videre i lista og forsøke å bestille fra det neste biblioteket.
- Når noe bestilles i Biblioteksøk blir det lagt inn ei sperre for å hindre at den samme tittelen bestilles fra samme sted til samme hentebibliotek iløpet av de påfølgende 3 uker. Dette for å hindre at Biblioteksøk forsøker å bestille noe som er manuelt avvist på nytt fra samme sted.

Transportordninger

Biblioteksøk får transportrutene direkte fra flere transportører ved oppdateringer og endringer. Transportrutene leveres i et semikolonseparert CSV-format. Hver kjørerute ligger inne som separate ruter som Biblioteksøk baserer seg på. Biblioteksøk har ingen kjennskap til koblinger mellom rutene og kan ikke benytte seg av optimaliseringer basert seg på dette per idag.

Formatet er:

Biblioteknavn;Biblioteknummer;Ruteidentifikator;Fylke;Man;Tir;Ons;Tors;Fre

hvor dagene er “x” for levering og henting og “L” for kun levering.

Algoritme for valg av eierbibliotek innenfor transportrutene:

Transportørene har levering og henting mandag til fredag. Hentedager og leveringsdager som havner på lørdag eller søndag flyttes automatisk til etterfølgende mandag i algoritmen.

1. Finn alle ruter som hentebiblioteket til låneren finnes i.
2. Finn alle dager hentebiblioteket har levering.
3. Finn alle eierbibliotek i disse rutene som har henting og hvilke dager de har henting.
4. Finn første mulige mottagelsesdag (for hentebiblioteket). Hvis klokka er før 08:00 er første mulige mottagelsesdag idag ellers er den imorgen. Denne dagen er utgangspunktet for å finne mottagelsesdagen. Hvis dette f.eks. er mandag, men bibliotek har kun besøk onsdag til fredag, vil mottagelsesdagen settes til onsdag.
5. Finn første mulige forsendelsesdag (for eierbiblioteket). Hvis klokka er før 08:00 er første forsendelsesdag idag ellers imorgen.
6. Finn neste forsendelsesdag (dagen etter første mulige). Dette er andreprioritet hvis ingen bibliotek kan levere første dag.
7. Sjekk alle bibliotek i rutene fra #1 om de kan levere første forsendelsesdag. Legg disse i **liste med prioritet 1**. Hvis eierbiblioteket er et skolebibliotek og hentebiblioteket er et folkebibliotek blir biblioteket lagt inn i **liste med prioritet 3**.
8. Sjekk alle bibliotek i rutene fra #1 om de kan levere andre forsendelsesdag. Legg disse i **liste med prioritet 2**. Hvis eierbiblioteket er et skolebibliotek og hentebiblioteket er et folkebibliotek blir biblioteket lagt inn i **liste med prioritet 3**.
9. Legg alle bibliotek som ikke slo til på #7 eller #8 i **liste med prioritet 3**.
10. Sorter prioritetslistene basert på bibliotektype, om biblioteket kun har ett eksemplar og på yter/nyter (hvor mange innlån og fjernlån biblioteket har foretatt).

Prioritetslistene blir så brukt for å finne optimalt eierbibliotek.

- Yter/nyter balanseringen brukes for å fordele belastningen av å håndtere fjernlånsbestillinger slik at ikke kun de største (eller mest populære/effektive) bibliotekene får alle bestillinger. Bibliotek med kun 1 hentetid i uka blir gitt en 100% balanse (ingen innlån og uendelig med fjernlån). Dette medfører at de havner helt nederst i prioritetslistene. Biblioteksøk kan ikke overse dem helt ifall de er de eneste som har tittelen.

Lånevei: Standard

Flere fylker/regioner har valgt egne låneveier. Hvilket fylke/region et bibliotek tilhører i denne sammenheng, hentes utifra biblioteknummeret, ved hjelp av siffer nr 2 og 3 i biblioteknummeret. Disse nummerne endrer seg ikke ved sammenslåing/splitting av fylker. Derfor vil fylker i prioriteringsrutinene i Biblioteksøk, forholde seg til de gamle fylkene.

Dette er hvordan standard-prioriteringa fungerer for fylker som ikke enda har bedt om egne tilpasninger:

1. Hentebiblioteket sjekkes alltid først ifall lånerens lokale bibliotek har tittelen. Det blir isåfall et vanlig lokalt lån og ikke en fjernlånsbestilling. Obs! Hvis det er et bibliotek som bestiller inn til seg selv, antas det at de ønsker å bestille et innlån selv om de har ledige eksemplarer selv. Isåfall blir hentebiblioteket istedet lagt sist i låneveien.
2. Sjekk om et bibliotek i en av de tre prioriteringslistene fra transportøren har tittelen (i prioritert rekkefølge).
3. Sjekk om Depotbiblioteket har tittelen.
4. Sjekk om fylkesbiblioteket har tittelen.
5. Sjekk om samme bibliotektype innenfor samme fylke har tittelen.
6. Sjekk om samme bibliotektype innenfor landsdelen har tittelen.
7. Sjekk om samme bibliotektype i hele landet har tittelen.
8. Sjekk om et bibliotek (uansett type) innenfor samme fylke har tittelen.
9. Sjekk om et bibliotek (uansett type) innenfor landsdelen har tittelen.
10. Sjekk om et bibliotek (uansett type) i hele landet har tittelen.

Kun ledige og tilgjengelige titler blir bestilt.

Lånevei: Østfold (01), Akershus (02), Buskerud (06)

1. Hentebiblioteket.
2. Bibliotek i prioriterte lister fra transportører.
3. Fylkesbiblioteket.
4. Samme type i fylket.
5. Depotbiblioteket.
6. Samme type i landsdelen.
7. Samme type i hele landet.
8. Alle bibliotek i fylket.
9. Alle bibliotek i landsdelen.
10. Alle bibliotek i hele landet.

Hedmark (04)

1. Hentebiblioteket.
2. Bibliotek i prioriterte lister fra transportører.
3. Fylkesbiblioteket.
4. Depotbiblioteket.
5. Samme type i fylket.
6. Samme type i landsdelen.
7. Samme type i hele landet.
8. Alle bibliotek i fylket.
9. Alle bibliotek i landsdelen.
10. Alle bibliotek i hele landet.

Vestfold (07)

11. Hentebiblioteket.
12. Bibliotek i prioriterte lister fra transportører.
13. Fylkesbiblioteket.

14. Depotbiblioteket.
15. Samme type i fylket.
16. Samme type i landsdelen.
17. Samme type i hele landet.
18. Alle bibliotek i fylket.
19. Alle bibliotek i landsdelen.
20. Alle bibliotek i hele landet.

Lånevei: Nordland (18)

1. Hentebiblioteket.
2. Bibliotek i prioriterte lister 1 og 2 fra transportører. (ingen lagt inn)
3. Depotbiblioteket.
4. Bibliotek i prioritert liste 3 fra transportører. (ingen lagt inn)
5. Samme type i fylket.
6. Samme type i landsdelen.
7. Samme type i hele landet.
8. Alle bibliotek i fylket.
9. Alle bibliotek i landsdelen.
10. Alle bibliotek i hele landet.

Lånevei: Troms (19)

1. Hentebiblioteket.
2. Bibliotek i prioritert liste 1 fra transportører. (se under)
3. Depotbiblioteket.
4. Bibliotek i prioriterte lister 2 og 3 fra transportører. (Harstad kommer før Senja)
5. Samme type i fylket.
6. Alle bibliotek i fylket.
7. Alle bibliotek i landsdelen.

8. Alle bibliotek i hele landet.

Troms:

2190000 og 2190200 lagt inn i prioriteringsliste 1 (her avgjør yter/nyter)

2190100 (Harstad) lagt inn i prioriteringsliste 2.

2193100 (Senja) lagt inn i prioriteringsliste 3.

Lånevei: Finnmark (20)

1. Hentebiblioteket.
2. Depotbiblioteket.
3. Fylkesbiblioteket.
4. Samme type i fylket.
5. Samme type i landsdelen.
6. Samme type i hele landet.
7. Alle bibliotek i fylket.
8. Alle bibliotek i landsdelen.
9. Alle bibliotek i hele landet.

Lånevei: Svalbard (21)

1. Hentebiblioteket.
2. Fylkesbiblioteket.
3. Bibliotek i prioriterte lister 1 og 2 fra transportør.
4. Depotbiblioteket.
5. Bibliotek i prioritert liste 3 fra transportør.
6. Samme type i fylket.
7. Alle bibliotek i fylket.

Hvis hentebiblioteket er et skolebibliotek fortsetter låneveien slik:

8. Alle bibliotek i landsdelen.
9. Alle bibliotek i hele landet.

Hvis hentebiblioteket ikke er et skolebibliotek fortsetter låneveien slik:

8. Samme type i landsdelen.
9. Samme type i hele landet.
10. Alle bibliotek i hele landet.

Hentebibliotek uten transportordning

Hvis Biblioteksøk ikke finner transportruter i oversikten fra noen transportører, brukes følgende tilleggstruter (tilsvarende prioriteringslister).

Svalbard: 2211100 3211100 1211100 legges inn i prioriteringsliste 1, 2190000 2190200 legges inn i prioriteringsliste 2.

Valg av (prioritert) fylke ved leting i hele landet

Østfold: Østfold Depotbiblioteket Akershus Oslo Vestfold Hedmark Oppland Buskerud Telemark Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Hordaland Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Sogn og Fjordane Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Akershus: Akershus Depotbiblioteket Østfold Oslo Vestfold Buskerud Hedmark Oppland Telemark Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Hordaland Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Sogn og Fjordane Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Oslo: Oslo Depotbiblioteket Akershus Vestfold Østfold Buskerud Hedmark Oppland Telemark Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Hordaland Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Sogn og Fjordane Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Hedmark: Hedmark Depotbiblioteket Akershus Oppland Oslo Sør-Trøndelag Østfold Buskerud Vestfold Møre og Romsdal Telemark Sogn og Fjordane Aust-Agder Nord-Trøndelag Vest-Agder Hordaland Rogaland Nordland Troms Finnmark Svalbard

Oppland: Oppland Depotbiblioteket Hedmark Akershus Oslo Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Buskerud Sogn og Fjordane Nord-Trøndelag Østfold Vestfold Hordaland Telemark Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Nordland Troms Finnmark Svalbard

Buskerud: Buskerud Depotbiblioteket Vestfold Akershus Telemark Oslo Oppland Østfold Hedmark Hordaland Sogn og Fjordane Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Vestfold: Vestfold Depotbiblioteket Telemark Buskerud Akershus Østfold Oslo Aust-Agder Vest-Agder Oppland Hedmark Rogaland Hordaland Sogn og Fjordane Møre og Romsdal Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Telemark: Telemark Depotbiblioteket Vestfold Aust-Agder Vest-Agder Buskerud Oslo Østfold Akershus Rogaland Hordaland Sogn og Fjordane Oppland Hedmark Møre og Romsdal Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Aust-Agder: Aust-Agder Depotbiblioteket Vest-Agder Telemark Vestfold Rogaland Hordaland Oslo Buskerud Akershus Østfold Sogn og Fjordane Oppland Hedmark Møre og Romsdal Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Vest-Agder: Vest-Agder Depotbiblioteket Aust-Agder Rogaland Telemark Vestfold Hordaland Oslo Buskerud Akershus Østfold Sogn og Fjordane Oppland Hedmark Møre og Romsdal Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Rogaland: Rogaland Depotbiblioteket Vest-Agder Hordaland Sogn og Fjordane Aust-Agder Telemark Vestfold Buskerud Oslo Akershus Østfold Oppland Hedmark Møre og Romsdal Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Hordaland: Hordaland Depotbiblioteket Sogn og Fjordane Rogaland Møre og Romsdal Buskerud Telemark Oppland Akershus Østfold Vest-Agder Aust-Agder Oslo Hedmark Vestfold Sør-Trøndelag Nord-Trøndelag Nordland Troms Finnmark Svalbard

Sogn og Fjordane: Sogn og Fjordane Depotbiblioteket Møre og Romsdal Hordaland Rogaland Sør-Trøndelag Vest-Agder Oppland Hedmark Buskerud Oslo Akershus Vestfold Østfold Nord-Trøndelag Telemark Aust-Agder Nordland Troms Finnmark Svalbard

Møre og Romsdal: Møre og Romsdal Depotbiblioteket Sør-Trøndelag Sogn og Fjordane Hordaland Oppland Nord-Trøndelag Rogaland Vest-Agder Hedmark Buskerud Oslo Akershus Vestfold Østfold Vest-Agder Aust-Agder Nordland Troms Finnmark Svalbard

Sør-Trøndelag: Sør-Trøndelag Depotbiblioteket Nord-Trøndelag Møre og Romsdal Hedmark Oppland Sogn og Fjordane Oslo Akershus Østfold Buskerud Vestfold Hordaland Telemark Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Nordland Troms Finnmark Svalbard

Nord-Trøndelag: Nord-Trøndelag Depotbiblioteket Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Hedmark Oppland Sogn og Fjordane Oslo Akershus Hordaland Østfold Buskerud Vestfold Telemark Aust-Agder Vest-Agder Rogaland Nordland Troms Finnmark Svalbard

Nordland: Nordland Depotbiblioteket Nord-Trøndelag Troms Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Finnmark Hedmark Oppland Oslo Akershus Østfold Sogn og Fjordane Buskerud Vestfold Telemark Hordaland Rogaland Aust-Agder Vest-Agder Svalbard

Troms: Troms Depotbiblioteket Nordland Finnmark Nord-Trøndelag Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Hedmark Oppland Oslo Akershus Østfold Sogn og Fjordane Buskerud Vestfold Telemark Hordaland Rogaland Aust-Agder Vest-Agder Svalbard

Finnmark: Finnmark Depotbiblioteket Troms Nordland Nord-Trøndelag Sør-Trøndelag Møre og Romsdal Hedmark Oppland Oslo Akershus Østfold Sogn og Fjordane Buskerud Vestfold Telemark Hordaland Rogaland Aust-Agder Vest-Agder Svalbard

Svalbard: Svalbard Troms Depotbiblioteket Oslo Akershus Rogaland Hordaland Sør-Trøndelag Vestfold Vest-Agder Finnmark Nordland Nord-Trøndelag Sør-Trøndelag Hedmark Oppland Østfold Buskerud Møre og Romsdal Sogn og Fjordane Telemark Aust-Agder

Sortering og prioritering

Innenfor kategoriene “Samme type i fylket”, “Alle bibliotek i fylket” og “Bibliotek i prioriterte lister fra transportør” gjøres det følgende sortering/prioritering. Lista er prioritert, hvilket vil si at f.eks. hvis bibliotektypen er forskjellig vil ikke antall eksemplarer eller yter/nyter balansen spille inn i sorteringen.

1. Svalbard spesialhåndteres.
2. Ulik bibliotektype prioriteres ned (foretrekker bestilling fra samme type bibliotek).
3. Bibliotek med kun 1 ledig eksemplar prioriteres ned i forhold til bibliotek med flere ledige.
4. Yter/nyter balansering, foretrekker de som har bestilt mest og sendt minst.

Innenfor kategoriene “Samme type i hele landet”, “Alle bibliotek i hele landet” gjøres det følgende sortering/prioritering.

1. Svalbard spesialhåndteres.

2. Ulik bibliotektype prioriteres ned.
3. Sjekk av prioritert fylke (se oversikten lenger opp) basert på hvor de ligger i langt ut i lista de ligger i oversikten. F.eks. hvis hentebiblioteket er i Nordland, vil Troms blir prioritert over Finnmark. De nordligste fylkene blir prioritert ned ved bestilling fra andre fylker og opp ved bestilling mellom disse fylkene. Dette blir gjort for å unngå treg postgang.
4. Yter/nyter balansering, foretrekker de som har bestilt mest og sendt minst.
5. Bibliotek med kun 1 ledig eksemplar prioriteres ned i forhold til bibliotek med flere ledige.

Mulige forbedringer

- Bibliotek med kun 1 hentedag i uka blir per idag prioritert ned innenfor hver prioriteringsliste, men de burde kanskje vært flytta til prioriteringsliste 3 for å gi de ennå mindre prioritet.
- Når det må bestilles fra et annet fylke, kunne antall besøk fra transportør per uke blitt brukt til å justere prioritering. Per nå blir transportør-dataene ikke brukt når det bestilles langveisfra.
- Størrelse på bibliotek (antall eksemplarer i Biblioteksøk) kan gi en indikasjon på forventa kapasitet til å håndtere fjernlånsforespørsler.
- En knytning mellom rutene fra transportør vil kunne brukes for å lage bedre og mer komplette prioriteringslister. Hvis vi f.eks. hadde visst at rute X og Y i Vestfold utvekslet materiale hver tirsdag og torsdag kunne vi prioritert disse sammen på mandag og onsdag selv om biblioteket kun finnes i ei av rutene. Per idag er dette vanskelig å få til da vi ikke har denne informasjonen.

Oppdatering av transportrutene

(små endringer pr fylke blir ikke listet opp her)

21.04.2023 - Mottatt ruter fra Bypost. Satt i drift 09.05.2023.

29.02.2024 - Mottatt nye ruter fra NBT. Satt i drift samme dag. Agder lagt til.

28.04.2025 - satt i drift nye ruter fra NBT, hele landet.